

Crònica

Rajoles per a la vida

Argila, bany d'estany, plom, sorra, sal marina, monyeca de carbó, policromia... són alguns dels ingredients que s'introdueixen al forn per ser transformats en rajola, impermeable i vidriada. Però aquesta cocció va acompanyada d'un esperit que converteix la peça en singular objecte d'art, tot un patrimoni que ens ve de la fi del segle XII per influència islàmica. El Museu Etnogràfic de Ripoll té oberta una exposició titulada «Oficis enrajolats» que mostra aquesta faceta tan inserida a la cultura popular i tradicional.

A l'exposició es palesa el temperament viatger de la rajola, ja que els seus punts d'origen, bàsicament València i Itàlia, reberen i donaren uns trets que bé fan pensar en un cert mestissatge i en una interculturalitat feliç; aquesta es veié encara reforçada per l'aportació de Flandes —país ric en manifestacions d'arts manuals, que en aquells moments estava sota domini de l'Estat espanyol— a la cultura de la rajola.

Fruit d'una acumulació de traça i artesanía, a Catalunya la rajola va adquirir protagonisme quan els usos i costums portaren els seus fabricants a posar atenció en el disseny representatiu dels oficis diversos. Així va néixer el tipus de rajola d'oficis, amb uns trets que la feien singular: quadrada, amb fons blanc, de ceràmica policromada i amb un dibuix que representa clarament un determinat ofici, tot ornat amb elements també característics. Aquests elements són, justament, els que ajuden a la determinació de l'època de

l'autoria: la «moda» de dibuixar a la rajola margarides i lliris correspon al segle XVII, l'època del julivert és el segle XVIII, igualment que la de l'atzavara, i del segle XIX són aquelles rajoles en què el dibuix de plantes ha desaparegut.

La categoria que avui té la rajola d'oficis es pot avaluar per la curiositat i l'estima que l'envolten. L'exposició que n'ha fet el Museu Etnogràfic de Ripoll, servida amb la perfecció dels muntatges pedagògics més exigents, provoca una alta satisfacció en ambdós sentits. S'hi exposen mostres dels dos últims segles, i aquesta continuïtat en el temps és el que fa estimable un patrimoni com el present.

Més enllà del valor artístic de cada peça, les rajoles formen un testimoni comunitari d'un pretèrit enfeinat a construir el país que ara tenim i vivim. I aquest és l'altre mèrit de l'exposició: no deixa la contemplació de cada rajola vella al seu aire, al

vent que se les endugué, sinó que en el mateix recinte es mostren imatges dels oficis, càlids, exercits

per uns treballadors contemporanis, amb rostres i cognoms, com un esclotper de Camprodon, un ferrer de Pardines, un cisteller de Ripoll o un serrador de Queralbs, entre moltes altres.

Al Museu Etnogràfic de Ripoll es pensa ja a realitzar una segona exposició dedicada a les devocions i els exvots, i una tercera sobre jocs i divertiments infantils. Tot un cicle, que ja s'endevina memorable. Seria cosa excel·lent que aquesta trilogia d'exposicions pogués emprendre un dia un desitjat itinerari per totes les comarques gironines.

Jordi Dalmau

Erasmus, mobilitat universitària

Més d'un miler d'universitaris gironins han gaudit de les beques Erasmus. Es compleixen vint anys d'aquest programa, just quan les universitats s'adapten cada vegada més als plans d'estudi europeus.

A mesura que les universitats europees s'han anat adaptant a les noves directrius educatives de la Unió Europea a través del Procés de Bolonya, el programa de mobilitat Erasmus ha adquirit més rellevància a la Universitat de Girona (UdG). Ara que es compleixen vint anys d'aquest projecte europeu, la UdG en fa un balanç satisfactori, per la manera com han

progressat els desplaçaments dels estudiants gironins i al mateix temps perquè han arribat cada vegada més universitaris estrangers a Girona. Durant aquests vint anys, es calcula que més de 1.100 estudiants gironins han gaudit d'aquest programa i s'han desplaçat a Itàlia, Alemanya o França. Actualment hi ha un total de 31 països inscrits a

l'Erasmus: els 27 estats membres de la UE, Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Turquia. El programa, dins del concepte *life of learning*, també permet el desplaçament de professors i personal d'administració i serveis.

L'Oficina de Relacions Exteriors, a través de la direcció de Laura Ripoll, és qui coordina el programa Erasmus a la UdG. Un exemple de la consolidació d'aquest projecte europeu són les xifres que es van

registrar durant el curs passat: 197 estudiants europeus van venir a la UdG i 218 universitaris gironins van viatjar a l'estranger. Les xifres s'han doblat durant els darrers anys, dada que demostra com s'han adaptat les universitats europees a les polítiques educatives de Brussel·les, sobretot en els darrers temps, amb l'impuls del nou Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), que suposa un canvi profund dels plans d'estudi amb la

implantació de les titulacions de grau, màster i doctorat, que substituiran les actuals de diplomatura, llicenciatura i doctorat. Encara que es mantingui la denominació de doctorat, un i altre tenen una orientació diferent.

De mitjana, els estudiants gironins s'estan un semestre a l'estranger, tot i que poden romandre-hi entre tres mesos i un curs sencer. Si els universitaris italians són uns dels que més es decanten per venir

a la UdG, els gironins també trien Itàlia com un dels països preferits, entre els quals també destaquen França i Alemanya. La universitat gironina també promou un curs introductor de dues setmanes que es fa als visitants de la UdG per facilitar-los la comprensió de la cultura i la llengua catalanes.

L'Erasmus és un programa d'intercanvi internacional promogut per la Comunitat Europea que possibilita als estudiants, professors universitaris i personal d'administració i serveis fer una estada acadèmica d'entre tres mesos i un any en una altra universitat europea. La finalitat del projecte és impulsar la formació acadèmica i personal dels que hi participen, ja que a part d'estudiar poden conèixer nous costums i un idioma nou. Per inscriure-s'hi, els alumnes han d'abonar l'import de la matrícula a la universitat d'origen i gaudeixen de matrícula gratuïta a la institució d'acollida, on tenen dret als mateixos serveis que reben els alumnes locals. La universitat d'acollida facilita la informació necessària sobre els cursos oferts, les possibilitats d'allotjament i els procediments d'inscripció. I una vegada finalitzada l'estada, els alumnes poden convalidar els estudis cursats a l'estranger.

Víctimes i víctimes

Les germanes Fradera eren tres: la Carne, la Magdalena i la Maria Rosa. Havien nascut a Riudarenes de família pagesa i van professar com a monges missioneres del Cor de Maria. En ple esclat revolucionari subsegüent a la sublevació militar de 1936, un escamot les va treure del convent i, després d'ultratjar-les i vexar-les, les va afusellar. El 28 d'octubre de 2007, el bisbe de Girona va pronunciar els seus noms a la plaça de Sant Pere de Roma i el Vaticà les va proclamar beates, al costat de vint-i-nou gironins més i de moltes altres víctimes de l'odi irracional desfermat a l'inici de la Guerra Civil.

Però aquella guerra cruel i la dictadura posterior van provocar moltes altres víctimes. Per exemple, l'estudiant Martí Pou, fill d'uns camissers del carrer dels Mercaders de Girona. Militant de la Federació de Joves Cristians, va ser mobilitzat i fou ajudant del comissari de brigada de l'exèrcit republicà. Sotmès a consell de guerra pel franquisme, fou executat després d'acceptar expressament «la voluntat de l'Altíssim» i de vincular el seu sacrifici a «la Passió del Diví Mestre». Tot i que professava la mateixa fe que les germanes Fradera, no podrà ser honorat pel Vaticà, perquè l'Església catòlica espanyola no ha demanat mai perdó per la seva implicació en la guerra i per la seva complicitat amb el règim polític que els vencedors -botxins de Martí Pou- van instaurar.

Tomant de Roma, el 29 d'octubre, el bisbe Carles Soler va predicar l'homilia de la festa de sant Narcís i va dir que la cerimònia vaticana s'havia fet «amb respecte a totes les víctimes innocents a través de la història, de tots els colors, cultures i ideologies». Tenia assegut al seu costat el bisbe emèrit, Jaume Camprodon. Ell, l'any 1991, no havia hagut de fer cap filigrana diplomàtica quan va escriure: «Cal assumir tot el dolor: el que es va sofrir des dels dies de la revolta fins al que es va viure mesos i anys després d'acabada la guerra. Hem de tenir present el calvari dels ciutadans que foren morts a banda i banda sense cap procés o executats per una injustícia arbitrària. Ni podem oblidar les execucions de després del trenta-nou, justificades ignominiosament per una victòria. Aquí s'imposa demanar perdó».

La línia iniciada per aquestes paraules tan clares no ha estat seguida per la Conferència Episcopal Espanyola d'avui. I mentre el rumb actual no es corregeixi, no hi podrà haver veritable reconciliació.

Narcís-Jordi Aragó

Eduard Batlle